

Ændringsforslag nr. 707

forkastedes med 95 stemmer mod 62; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 708

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter at forhandlingen om og afstemningen over ændringsforslagene er tilendebragt, skal jeg afbryde forhandlingen om finanslovsforslaget, idet dette som helhed vil komme til forhandling i et møde på fredag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til normeringslov for finansåret 1961-62.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1887, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 161).

Det var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Holger Eriksen: Heller ikke ved anden behandling føler jeg trang til at sige noget om selve forslaget til normeringslov. Det er bygget op over de kendte principper.

Formanden: Det er nødvendigt med mere ro i salen!

Holger Eriksen: Derimod skal jeg knytte nogle bemærkninger til et par af ændringsforslagene.

Da man i sin tid udskilte overpræsidentembedet, der nu kun beskæftiger sig med overøvrighedssager, fra Københavns kommune, var det naturligvis meningen, at de tjenestemænd, der hørte til embedet, skulle overgå til staten på samme måde som alle andre, der har med overøvrighedssager at

gøre. Det trak imidlertid ud med ordningen, og man ydede derfor i stedet Københavns kommune en godtgørelse, først på 50 og senere på 85 pct. Men nu er de nødvendige formaliteter i orden, og med vedtagelsen af ændringsforslag nr. 1 bør overgangen være en kendsgerning.

Af en helt anderledes vidtrækkende betydning er ændringsforslag nr. 4 om at nedsætte timetallet for gymnasiernes lærere; det vil i første omgang reelt betyde en tilsvarende lønforhøjelse, da man ikke for øjeblikket kan besætte de embeder, der skal til, hvis nedsættelsen skal være effektiv, og derfor må man klare sagen ved overarbejde. Timereduktionen er meget omfattende og kan for så vidt give anledning til betænkeligheder. På den anden side er det uomstødeligt, at selve timetallet ikke giver nogen norm for de pågældende læreres daglige, pligtige arbejdstid; også forberedelserne, stille- og opgaveretning og den slags er tidkrævende, selv om der utvivlsomt på dette område gør sig individuelle forskelle gældende. Undervisningsministeriet har efter en grundig undersøgelse fundet ændringen rimelig, den har fået tilslutning i finansministeriet og lønningsrådet, og under disse forhold kan jeg på mit partis vegne anbefale ændringsforslaget til vedtagelse.

Det vil formodentlig undre nogle, at forordninger, der er udstedt af hans enevældige majestæt, højsalig kong Frederik den Sjette — det var som bekendt ham, der alene vidste, hvad der tjener til folkets sande gavn — endnu kan være gældende, men sådan er det rent faktisk. I sin uransagelige visdom bestemte han i 1821, at stillinger som amtmænd og stiftamtmænd kun måtte besættes med jurister med 1. karakter. Forordningen kom ikke så meget af hensyn til de nævnte stillinger som for at fremme tilgangen til det juridiske studium. Denne forordning hører efter min mening fortiden til, men den vil komme i vejen for regeringens beslutning om at udnævne rigsombudsmanden på Færøerne, Elkær-Hansen, til amtmand på Bornholm, og da den pågældende er så uheldig at have statsvidenskabelig eksamen i stedet for juridisk, ja, så duer han jo altså ikke ifølge denne kongelige forordning, og derfor er det nødvendigt, at der søges dispensation. Jeg understreger, at anmodningen om dispensa-

[Holger Eriksen.]

tion naturligvis ikke fremkommer, fordi regeringen vil lægge ansvaret for udnævnelsen over på folketinget. Tværtimod fremkommer den, for at regeringen kan få lejlighed til at udpege den mand, som den anser for bedst kvalificeret. Men når dette er sagt, vil jeg også gerne fremholde, at det altid har været praksis at udnævne den, der har været amtmand — altså nu rigsombudsmand — på Færøerne, til amtmand i et af de øvrige embeder, når han har gjort tjeneste på Færøerne i længere tid. Det kan ikke bestrides, at Elkær-Hansen har været en dygtig rigsombudsmand, der har forstået at opnå kontakt med beboerne på de fjerne øer, og i øvrigt er det komplet ligegyldigt, om en amtmand er jurist eller politiker. (*Munterhed*). Ja, det er et nyt udtryk, men jeg tror i og for sig, det rammer ganske godt; jeg spekulerede lidt på, om det kunne bruges, men jeg tror nok, det går an.

For øvrigt vil jeg gerne tilføje, at det også er ligegyldigt, om en amtmand i det hele taget har nogen embedseksamen. Under et amtmandsembede hører der nogle overøvrighedssager, og dem må man naturligvis som nu have en juridisk uddannet fuldmægtig til at bestride, men det egentlige arbejde ligger på den kommunalpolitiske, administrative linje, og her kræves der helt andre evner end dem, der opøves på en læreanstalt. Personlig havde jeg derfor helst set, at der var stillet forslag om, at forordningen helt skulle ophæves, og jeg håber, at der en dag må fremkomme et forslag i den retning.

Det ligger imidlertid ikke for i dag, og jeg skal derfor nøjes med at anbefale ændringsforslaget, ligesom jeg anbefaler de ændringsforslag, jeg ikke har omtalt.

Viggo Hauch: For de ændringsforslags vedkommende, som mit parti kan stemme for — og det bliver alle ændringsforslagene, bortset fra ændringsforslag nr. 7 — kan jeg henholde mig til de betragtninger, som lønningssudvalgets formand her har gjort gældende, idet jeg understreger den betænkelighed, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen fremførte med hensyn til ændringsforslag nr. 4, uden at jeg dog skal uddybe diskussionen derom.

Jeg bemærkede, at det ærede medlem hr. Holger Eriksen følte sig lidt brøstholden over, at en forordning fra 1821, som er givet med lovkraft, stadig er gældende. Jeg må gøre det ærede medlem opmærksom på — for at blive i hans eget sprog — at der af den af højsalig enevældig majestæt Frederik den Tredje givne Danske Lov endnu er adskillige fornuftige bestemmelser gældende ... (*Poul Møller*: Var det ikke Christian den Femte?). Undskyld, jeg takker det ærede medlem, fordi han rettede min fortalelse — men der er adskillige gode bestemmelser derfra gældende endnu.

Når mit parti ikke mener at kunne tiltræde det ændringsforslag, flertallet her har tiltrådt, hænger det sammen med hele sagens forhistorie. Vi har to gange tidligere forladt denne bestemmelse fra 1821, men da tog man så højtideligt på det, at man gav en særlig lovbestemmelse derom. Den blev optaget som § 7, stk. 3, i lov nr. 299 af 28. juni 1920, en af lovene i forbindelse med Sønderjyllands indlemmelse i Danmark. Af hensyn bl. a. til sikringen af den juridiske sagkundskabs tilstedeværelse ved de amtmandsembeder, man dengang besatte med ikke-jurister, knyttede man til embederne amtsassessorer udnævnt af kongen. De var amtmandens stedfortrædere, også som formand i amtsrådene, hvor de i amtmandens forfald førte forsædet med stemmeret. I forbindelse med denne særlige sønderjyske lovgivning fremsatte daværende indenrigsminister Ove Rode i rigsdagen et lovforslag om helt at afskaffe den gamle forordning fra 1821 vedrørende amtmandsembederne. Dette forslag fik kun støtte af det radikale regeringsparti og af socialdemokratiet; dets behandling blev ikke tilendebragt i rigsdagen, og i hovedsagen faldt det vistnok, fordi der fra det samlede juridiske fakultet ved Københavns universitet kom en meget saglig og overbevisende argumentation over for rigsdagen.

Vi hæfter os i mit parti ved, at ingen regering siden har genoptaget det forslag, som ikke blev gennemført dengang. Nu skulle det være mærkeligt, om der ikke i mellemtiden i et eller andet tilfælde har foreligget nøjagtig samme problem. Jeg ved det ikke, men så meget ved jeg i hvert fald, at har det foreligget bag lukkede døre, så har de

[Viggo Hauch.]

skiftende regeringer foretrukket at efterleve den gamle forordning fra 1821.

Under hensyn til denne udvikling mener vi ikke i mit parti, at det er rigtigt at vige fra den gældende ordning i enkelttilfælde, fordi dette at dispensere i enkelttilfælde ville kunne føre til vilkårligheder. Jeg siger ikke, det gør det i det foreliggende tilfælde, men det ville kunne føre til en ikke ønskelig vilkårlighed. Jeg vil gerne fremhæve, at det ikke betyder, at mit parti vil afvise, at man tager hele spørgsmålet om amtmandseembedernes besættelse op til undersøgelse og overvejelse, men vi mener, at en sådan undersøgelse og overvejelse under hensyn til forhistorien bør være grundig, og at den må være tilgængelig for offentligheden, før et eventuelt forslag om ændringer fremsættes. Mit parti kan altså ikke medvirke ved gennemførelsen af ændringsforslag nr. 7; vi vil stemme imod det. De øvrige ændringsforslag kan vi stemme for.

Baagø: Mit parti kan anbefale at stemme for de af finansministeren stillede ændringsforslag til normeringslovforslaget med undtagelse af ændringsforslag nr. 7 vedrørende en afvigelse fra bestemmelserne i den gamle forordning af 26. januar 1821, de bestemmelser, der angår udnævnelse af en amtmand. Det er vor opfattelse, at det må være regeringens ansvar at træffe afgørelse om, hvem der skal være amtmand på Bornholm. Vi tager med andre ord regeringens afgørelse i denne sag til efterretning, og ved afstemningen om regeringens ændringsforslag vil vi derfor undlade at stemme.

Må jeg tilføje, at mit parti ikke ønsker at benytte det stillede ændringsforslag til at rejse en stor principiel drøftelse om, hvorledes amtmandseembederne fremtidig skal besættes, om de skal besættes med personer, der har juridisk embedseksamen, eller med personer, der har en anden videnskabelig uddannelse, eller eventuelt med folkevalgte personer. Vi mener, at dette forhold er så vigtigt og har en så afgørende betydning, at det må overvejes nøje i en anden og større sammenhæng i forbindelse med en eventuel ændring af den gamle forordning. Kommer der et forslag om en sådan ændring, forbeholder vi os til den tid at tage stilling til

forslaget. I øvrigt kan vi anbefale at stemme for normeringslovforslaget.

Grethe Philip: På foranledning af en henvendelse fra Foreningen af Overlæger ved Statshospitalerne om tilvejebringelse af bedre muligheder for at tilknytte og fastholde kvalificerede socialrådgivere ved statens hospitaler for sindslidende har man i udvalget drøftet socialrådgivernes placering i statstjenestemandsløven. Der har i udvalget været enighed om, at spørgsmålet om socialrådgivernes avancementsmuligheder må ses i en større sammenhæng omfattende de forskellige institutioner, der beskæftiger socialrådgivere. Jeg vil imidlertid gerne give udtryk for, at jeg finder det ønskeligt, når dette spørgsmål tages op til overvejelse, at der gives visse muligheder for advancement for de socialrådgivere, der udfører særlig ansvarsbestemt og kvalificeret arbejde, eventuelt i form af ledende arbejde.

Med hensyn til det stillede ændringsforslag vedrørende besættelsen af amtmandsstillingen på Bornholm med en cand. polit. vil jeg blot sige, at jeg med stor glæde ser, at man søger at lade dette store embede drage nytte af den særlige indsigt i økonomiske og administrative spørgsmål, som en cand. polit. vil have erhvervet sig gennem sin uddannelse.

Aksel Larsen: Vort partis ordfører kan desværre ikke være til stede under behandlingen af denne sag, men har, som det ses af betænkningen, tiltrådt finansministerens ændringsforslag under nr. 7 vedrørende besættelse af amtmandseembedet på Bornholm. Det behøver ikke at være nogen hemmelighed, at dette særdeles betydningsfulde spørgsmål overhovedet ikke har været behandlet på noget gruppemøde i den gruppe, jeg repræsenterer, men jeg finder det rimeligt, at jeg alligevel siger min mening om det, som jeg ved falder sammen med det ærede medlem hr. Erik A. Jensens — vort partis medlem af udvalget.

Jeg finder, at der er grund til at overveje, hvorledes hele den amtskommunale inddeling skal være. Det er et spørgsmål, om vi skal opretholde amterne, som de er nu, men det kan vi ikke afgøre ved denne lejlighed. Man kan også — det er et per-

[Aksel Larsen.]

sonligt hjertesuk — mene, at det ville være heldigt, om vi havde en anden betegnelse for disse administrative enheder, ikke fordi jeg i almindelighed kaster vrage på det tyske sprog, men jeg synes ikke, vi behøver at have en tysk betegnelse for administrative enheder i Danmark. Dernæst kan det naturligvis være et spørgsmål, om der bør være en formelt af kongen udnævnt amtmand, som samtidig er formand for amtsrådet. Hvad det sidste angår, ville det måske være hensigtsmæssigt, om amtsrådet selv valgte sin formand. Det er imidlertid alt sammen noget, som må behandles ved en anden lejlighed, og jeg kan i anledning af det stridsspørgsmål, der nu er opstået, kun sige, at jeg finder det beklageligt, at vi her skal være enten bundne af eller forsøge ved en, om jeg så må sige, tekst-anmærkning i et konkret tilfælde at frigøre os fra bestemmelser i en kongelig forordning af 26. januar 1821. Det ville være hensigtsmæssigt, om man fik gennemgået den slags gamle forordninger og lovbestemmelser og fik dem moderniseret — hvis jeg må udtrykke det på den måde — så de svarede til det behov, man har nu. Jeg vil dermed udtrykke, at jeg kan ikke se nogen som helst grund til, at amtmændene, hvis vi skal bevare dem, behøver at have juridisk embedseksamen.

Jeg vil tro, at de fleste af de afgørelser, amtmændene skal træffe, vil de kunne træffe lige så godt eller måske bedre, hvis de ikke er fagjurister. Jeg har måske også lov til, omend ikke med den samme lumske bagtanke, at gentage, hvad dr. Krag i sin tid sagde fra denne talerstol, at i gamle dage hævdede man, at den, Gud giver et embede, giver han også forstand, men nu om stunder er det sådan, at den, Gud giver et embede, kan han også give en fuldmægtig. Jeg vil tro, at hvis der skulle være juridiske spørgsmål i amterne, som en ikke-jurist absolut ikke på nogen måde kan klare, findes der sikkert i amtmændsembe-

det kvalificerede jurister, som kan hjælpe til med at klare det, så det kan ikke være nødvendigt, at amtmanden er fagjurist. Jeg vil yderligere tilføje, at jeg tror, man bør se at komme bort fra den indstilling, at visse embeder og tjenestemandstillinger absolut skal være forbeholdt ganske bestemte grupper eller tjenestemænd under ganske bestemte afsnit af centraladministrationen. Sådan bør det efter min mening ikke være; man bør søge at finde dem, der i enhver henseende i den givne situation må antages at være de mest kvalificerede. Det vil også sige, at hvis regeringen i dette tilfælde mener, at hr. Elkær-Hansen er den bedst kvalificerede til at være amtmand på Bornholm, mener jeg, regeringen skal have lov til at udnævne ham. Jeg finder det blot beklageligt, at man ligefrem skal indføre i en lov, at den og den person kan blive udnævnt til amtmand. Det burde ikke være sådan, men jeg har forstået på det hele — jeg er ikke fagjurist, selv om jeg jo nok har en vis juridisk forstand — at det er nødvendigt at have en sådan undtagelsesbestemmelse i normeringsloven, for at man kan udnævne hr. Elkær-Hansen til amtmand, og hvis det er nødvendigt, vil jeg i hvert fald stemme for dette ændringsforslag.

Iver Poulsen: Mit parti kan tiltræde de stillede ændringsforslag med undtagelse af ændringsforslaget under nr. 7.

Finansministeren (Kjeld Philip): Frederik den Sjette var viis, og ifølge det ærede medlem hr. Holger Eriksen havde han en uransagelig visdom. Jeg tror nu, at hvis man holder sig til at ransage hans visdom i dette tilfælde, vil man komme til den meget simple og enkle forklaring, at der ingen statsvidenskabelige kandidater fandtes på det pågældende tidspunkt, idet den statsvidenskabelige eksamen blev oprettet i 1848. Det er vel sandsynligt, at Frederik den Sjette, dersom en sådan eksamen havde

[Finansministeren.]

eksisteret og havde haft et lignende indhold, som den har fået efterhånden, ville have medtaget den, da han i 1821 skrev bestemmelsen.

Jeg skal i øvrigt ikke gå nærmere ind på den drøftelse, der her har fundet sted om dette spørgsmål, men kun sige, at jeg med interesse noterede, hvad det ærede medlem hr. Viggo Hauch bemærkede om, at det ærede medlem ikke ville afvise, at man engang tog hele dette spørgsmål op til nærmere overvejelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1-5, § 1, således ændret, § 2 og ændringsforslag nr. 6 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7

vedtoges med 87 stemmer mod 33; 28 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8 og § 3 i den ændrede affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd [vedrørende tjenestetidsregler m. v.].

(Første behandling findes i tidenden sp. 1887, lønningsudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 161).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Holger Eriksen: Lovforslaget om lønninger og pensioner til statens tjenestemænd er som anført i bemærkningerne udformet på grundlag af en betænkning, som er afgivet af et tjenestetidsudvalg, der blev nedsat i henhold til en af den sidste lønningskommission afgivet indstilling. Lovforslaget indeholder bestemmelser om en fremrykning af tidspunktet for omklassificering af embeder og nedsættelse af den generelle tjenestetid fra 208 til 195 månedlige timer, svarende til en 45 timers arbejdsuge, en tilsvarende nedsættelse af deltidsarbejdet, stort set bortfald af firedelt tjeneste, forbedring af natpengeordningen, godtgørelse for tjeneste på søn- og helligdage og arbejde i større omfang end hidtil og større tillæg til remisearbejdere, der forretter tjeneste som lokomotivførere.

På mit partis vegne skal jeg anbefale lovforslaget.

Viggo Hauch: På mit partis vegne kan jeg anbefale at stemme for lovforslaget.

Baagø: Også jeg kan på mit partis vegne anbefale at stemme for lovforslaget.

Grethe Philip: På mit partis vegne kan jeg anbefale at stemme for lovforslaget.

Iver Poulsen: På mit partis vegne kan jeg anbefale at stemme for lovforslaget.

Aksel Larsen: Det kan jeg også.

Finansministeren (Kjeld Philip): Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.